

EDUKACJA GLOBALNA

TEMAT 1.

Edukacja globalna a globalizacja

Scenariusze na lekcje
wychowawcze w szkole
ponadgimnazjalnej

SCENARIUSZE Z ZAKRESU EDUKACJI GLOBALNEJ

NA LEKCJE WYCHOWAWCZE W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH

Temat 1: Edukacja globalna a globalizacja

Efekty lekcji:

- wiedza: nowe pojęcia - „globalizacja” i „edukacja globalna” oraz różnice między nimi
- umiejętności: odnoszenie obserwowanych wokół siebie zjawisk do definicji globalizacji, wskazywanie powiązań między jej przejawami
- postawa/świadomość: rozumienie złożonych, długofalowych skutków wydarzeń dla świata, społeczeństwa oraz jednostki

Zagadnienie	Opis treści i metod pracy	Niezbędne materiały	Czas
Wprowadzenie do problematyki – ćwiczenie „Mój niezbędnik”	Przed rozpoczęciem lekcji stoliki i krzesła powinny być ustawione w sposób umożliwiający sprawną pracę grupową (krąg, wyspy, itp.). Nauczyciel wita uczniów, prosi o podzielenie się klasy na 4 grupy i zaprasza do udziału w ćwiczeniu, dodając, iż jest ono wprowadzeniem do tematu lekcji i prezentuje instrukcję wykonania ćwiczenia. <u>Instrukcja dla klasy:</u> Każda grupa wylosuje jeden zestaw karteczek. Na karteczkach znajdują się nazwy przedmiotów, które towarzyszą nam w codziennym życiu i zaspokajają różne nasze potrzeby. Podyskutujcie o wylosowanych przedmiotach i zastanówcie się, na ile ważne i potrzebne są wam i waszym bliskim w codziennym życiu. Zastanówcie się też, jakich potrzebnych wam przedmiotów w tych zestawach zabrakło. Możecie wymienić się przedmiotami z inną grupą, jeśli zajdzie taka potrzeba (np. jeśli jakiś przedmiot wystąpił w waszym zestawie podwójnie). Reguły wymiany zależą od was – to wy ustalacie, czego i w jakiej ilości możecie zażądać w zamian.	- karta pracy nr 1 – w załączniku - spinacze - mapa polityczna świata (papierowa lub wyświetlona) - kawałeczki taśmy klejącej lub malarskiej	15 min.

	Po 5-7 minutach dyskusji i ewentualnych zamian nauczyciel prosi każdą grupę o przedstawienie rezultatów pracy: - jak ważne są dla was te przedmioty? jakie potrzeby zaspokajają? - czego brakowało w waszych zestawach? - czy udało się wymienić z inną grupą któryś z przedmiotów? jeśli tak, to jaki (na jaki inny)? Po odpowiedziach ze strony grup nauczyciel zadaje na forum klasy kolejne pytanie: - z jakich krajów/kontynentów świata pochodzą rzeczy, z którymi grupy zakończyły ćwiczenie? - w jaki sposób znajdują się one na co dzień w naszym zasięgu, skoro pochodzą z tak różnych i często odległych miejsc? - jak zaspokolilibyśmy swoje różne potrzeby, gdyby nie było żadnych możliwości kontaktu i handlu z krajami, z których pochodzą te rzeczy?		
Prezentacja pojęcia globalizacji – praca w grupach i dyskusja	Wykorzystując rezultat dyskusji z ćwiczenia poniżej, nauczyciel prezentuje pojęcie globalizacji wykorzystując definicję z Wikipedii (https://pl.wikipedia.org/wiki/Globalizacja) oraz materiał z karty nr 2 (może on być wyświetlony na ekranie lub przekazany każdej z grup na wydrukowanej karcie). Można uprzednio dopytać uczniów, czy i w jakich okolicznościach zetknęli się z terminem „globalizacja” i jak go rozumieją. Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby przedyskutowali w grupach znajdujące się na karcie przejawy globalizacji i dobrali do nich konkretne przykłady (np. nazwy organizacji międzynarodowych, firm). Każda z grup prezentuje wypracowane przez siebie przykłady. Nauczyciel kontynuuje dyskusję pytaniami podsumowującymi: - które z przejawów globalizacji są dla nas najbardziej namacalne, doświadczalne w codziennym życiu? - jak możemy ocenić poszczególne aspekty globalizacji: które z nich są pozytywne, neutralne,	- pojęcie „Globalizacja” z Wikipedii - karta pracy nr 2: pojęcie globalizacji z miejscem na wpisanie przykładów	15 min.

	które zaś negatywne? - jak wyglądałby współczesny świat bez przejawów globalizacji, o których dyskutujemy?		
Ukazanie perspektywy edukacji globalnej – praca z komiksem lub posterem	Wykorzystując rezultaty poprzedniej dyskusji oraz definicję edukacji globalnej ze strony Centrum Edukacji Obywatelskiej http://www.ceo.org.pl/pl/globalna/news/definicia-edukacji-globalnej nauczyciel wyjaśnia klasie, iż o wielu elementach procesów globalizacji uczymy się w szkole, stąd zadaniem współczesnej edukacji jest dostarczenie takiej wiedzy i umiejętności, które pozwolą rozumieć złożony i skomplikowany charakter współczesnego świata. <u>Instrukcja dla klasy:</u> Za chwilę zmierzycie się z historią, którą znacie bądź taką, którą możecie spróbować sobie wyobrazić (rozdanie przykładów z karty pracy nr 3 bez ujawniania głośno ich zawartości). Zastanówcie się w zespołach nad pytaniami i spróbujcie znaleźć na nie odpowiedzi w formie plakatu bądź komiksu. Po zakończeniu pracy nad posterem/komiksem każda z grup prezentuje swoje rezultaty. Po prezentacjach następują pytania uzupełniające: - co mówią o współczesnym świecie dwie alternatywne wizje historii, z którymi się zmierzycie? - o jakich innych znanych wam wydarzeniach czy procesach można powiedzieć, że mają po dziś dzień znaczące skutki dla całego świata i dla jednostki? - co to znaczy, biorąc pod uwagę wykonaną przez was pracę, „rozumieć współczesny świat”?	- definicja edukacji globalnej z portalu CEO - karta pracy nr 3: tematy do posterów/komiksów - duże arkusze papieru - kredki, pisaki i inne materiały do rysowania	15 min.

KARTA PRACY NR 1

Materiał do ćwiczenia „Mój niezbędnik” – każdy wiersz stanowi 1 zestaw dla 1 grupy, karteczki należy rozciąć i spiąć spinaczem

HERBATA	DŻINSY	HERBATA	BANAN	SMARTFON	KIWI	KUKURYDZA
SKARPETKI	INTERNET	ZIEMNIAKI	MYDŁO	KAWA	OLIWKI	TELEWIZOR
SŁUCHAWKI	CHAŁWA	LAPTOP	POMIDOR	T-SHIRT	POMIDOR	MANGO
TABLET	ZEGAREK	CYTRYNA	TRAMPKI	RYŻ	KAKAO	TRAMPKI

KARTA PRACY NR 2

CZYM JEST GLOBALIZACJA?

ogół procesów prowadzących do coraz większej współzależności i integracji państw, społeczeństw, gospodarek i kultur, czego efektem jest tworzenie się „jednego świata”, światowego społeczeństwa; zanikanie kategorii państwa narodowego; kurczenie się przestrzeni społecznej i wzrost tempa interakcji poprzez wykorzystanie technologii informacyjnych oraz wzrost znaczenia organizacji ponad- i międzynarodowych, w szczególności ponadnarodowych korporacji

(fragment hasła „Globalizacja” z Wikipedii, <https://pl.wikipedia.org/wiki/Globalizacja>)

JAK PRZEJAWIA SIĘ GLOBALIZACJA? UZUPEŁNIJ ZNANYMI CI PRZYKŁADAMI:

działalność organizacji międzynarodowych		upowszechnianie się podobnych rozrywek i stylu życia w wielu krajach	
otwieranie przez duże firmy oddziałów w wielu krajach świata		wzrost wiedzy o problemach występujących w różnych miejscach świata	
rozwój i dostępność różnych środków transportu		międzynarodowy zasięg i dostępność różnych dóbr materialnych	
natychmiastowy przekaz informacji na duże odległości		ryzyko zaniku niektórych kultur, tradycji, zwyczajów	
intensywne przemieszczanie się ludzi po świecie		zwiększanie się różnic ekonomicznych i społecznych między krajami świata	
upowszechnianie się wspólnych sposobów komunikacji między ludźmi		zwiększona podatność całych regionów i kontynentów świata na różne zagrożenia	

KARTA PRACY NR 3

Tematy do posterów/komiksów – po jednej karcie dla każdej grupy

Wielkie odkrycia geograficzne: Kolumb i inni • jakie były ich skutki wówczas? • jakie skutki dostrzegamy współcześnie? • jak zmieniły świat? • co te skutki oznaczają dla mnie, mojego kraju, otoczenia?	Wynalezienie druku przez Jana Gutenberga • jakie były jego skutki wówczas? • jakie skutki dostrzegamy współcześnie? • jak zmieniło świat? • co te skutki oznaczają dla mnie, mojego kraju, otoczenia?
Wielkie odkrycia geograficzne: Kolumb i inni • co by było, gdyby nie miały miejsca? • jak wyglądałby bez nich współczesny świat? • co mogłoby to oznaczać dla mojego kraju, otoczenia, dla mnie osobiście?	Wynalezienie druku przez Jana Gutenberga • co by było, gdyby się nie wydarzyło? • jak wyglądałby bez niego współczesny świat? • co mogłoby to oznaczać dla mojego kraju, otoczenia, dla mnie osobiście?

Scenariusze z zakresu edukacji globalnej na lekcje wychowawcze dla szkół ponadgimnazjalnych w projekcie “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” są dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Dorota Kondrat oraz Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej INEK.

Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

EDUKACJA GLOBALNA

TEMAT 2.

Sprawiedliwy handel i etyczna konsumpcja:
od kawy do džinsów

Scenariusze na lekcje
wychowawcze w szkole
ponadgimnazjalnej

SCENARIUSZE Z ZAKRESU EDUKACJI GLOBALNEJ

NA LEKCJE WYCHOWAWCZE W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH

Temat 2: Sprawiedliwy handel i etyczna konsumpcja: od kawy do dżinsów

Efekty lekcji:

- wiedza: wiedza o pochodzeniu popularnych produktów, o idei mil żywnościowych i ruchu Fair Trade
- umiejętności: wskazywanie związków między produkcją w krajach Globalnego Południa a polityką koncernów, dostrzeganie po
- postawa/świadomość: rozumienie, na czym polega sprawiedliwy handel, wrażliwość na etykę pracy w rolnictwie i przemyśle na świecie

Zagadnienie	Opis treści i metod pracy	Niezbędne materiały	Czas
Wprowadzenie do tematu etycznej konsumpcji, sprawiedliwy handel	Nauczyciel nie wprowadzając jeszcze uczniów do tematu lekcji zadaje intrygujące pytanie: co wiecie o czekoladzie? Jak się ją tworzy? Skąd się biorą produkty używane do jej wyprodukowania? Jaka jest jej historia? Może zaproponować minigrę: uczniowie pracują w parach i przez 2 minuty wypisują wszystko, co wiedzą o pochodzeniu czekolady. Para, która poda najwięcej faktów (do zweryfikowania w karcie pracy) otrzymuje w nagrodę tabliczkę czekolady. Jakie jeszcze ulubione przez nas produkty żywnościowe pochodzą z odległych krajów? Z jakich krajów? Zaznaczamy na mapie świata m.in.: herbata, kawa, banany, cytrusy, kokosy, przyprawy Nauczyciel zwraca uwagę na to, że na plantacjach, z których pochodzą lubiane przez nas produkty nie panuje sprawiedliwość. Dlatego wprowadzono ideę Sprawiedliwego Handlu. Czy uczniowie słyszeli o Fair Trade, czyli ruchu na rzecz sprawiedliwego handlu? Czy znają logo Fair Trade? Po krótkiej burzy mózgów nauczyciel pokazuje uczniom film (4:32 min) o idei Fair Trade:	Duża mapa świata, jeśli nie papierowa to wyświetlana z projektora, karteczki samoprzylepne, flamastry, czekolada Fair Trade film z YouTube karta pracy 1	15 min.

	https://www.youtube.com/watch?v=i1_uEKH-ZBc Przy prezentacji filmu nauczyciel może dodać jeszcze następujące fakty: • Liderem w sprzedaży produktów fair trade jest Wielka Brytania (źródło: CNN, 12.03.2012) • Fairtrade to nazwa systemu certyfikacji i oznaczania produktów Sprawiedliwego Handlu organizacji Fairtrade International (jest to demokratyczna i transparentna organizacja) • Sprawiedliwym Handlu chodzi o poprawienie bytu całych rodzin osób pracujących przy uprawie, zadbanie o prawa kobiet i dzieci oraz o prowadzenie upraw z poszanowaniem środowiska. Oficjalna strona: http://www.fairtrade.org.pl/		
Mile żywnościowe	Nauczyciel zapisuje na kartkach samoprzylepnych: truskawki (i nakleja je na mapie na terenie Chin), wołowina (na terenie Argentyny), ziemniaki (na terenie Nowej Zelandii), marchew (na terenie RPA). Zadaje pytanie uczniom: ile kilometrów muszą przebyć te produkty zanim trafią do supermarketu w Polsce albo innym europejskim kraju? Po obliczeniu kilometrów przelicza je na mile (1 mila = ok. 1,6 km) i podaje termin mili żywnościowej (food mile). Mila żywnościowa to dystans, jaki pokonuje nasze jedzenie zanim trafią „z pola na talerz”. Jakie są problemy etyczne związane z tym, że importujemy żywność z całego świata? Nauczyciel prowadzi mini dyskusję z uczniami uwrażliwiając na problem etycznej konsumpcji i ochrony środowiska. Przykładowe odpowiedzi: Dlaczego warto ograniczać food miles? • Więcej kilometrów znaczy więcej spalanej benzyny. • Im więcej food miles, tym więcej kilometrów i tym więcej czasu upływa od momentu zbiorów do Twojego zakupu – zmniejsza to świeżość i wartości odżywcze Twojego jedzenia. • Im mniej food miles, tym łatwiej sprawdzić, skąd dokładnie pochodzi żywność oraz monitorować cały proces produkcji. • Mniej food miles oznacza niższe koszty transportu, które ponoszą konsumenci • Mniej food miles to także mniej samochodów w trasie i mniej wypadków • Duża ilość food miles to też transport samolotem, co oznacza hałas i duże zużycie paliwa	Duża mapa świata, jeśli nie papierowa to wyświetlana z projektora, karteczki samoprzylepne, flamastry, kalkulator	10 min.

	(źródło: http://www.ekonsument.pl/a439_food_miles.html)		
Czy džinsy są produkowane etycznie?	Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą skąd pochodzą ich ubrania i jaką przebyły drogę zanim trafiły do ich szafy. Po krótkiej burzy mózgów wprowadza temat produkcji džinsów. Rozdaje między uczniów wycięte kartki z karty pracy 2 i prosi, aby uczniowie kolejno (według numeracji na kartkach) podchodzili do mapy, czytali tekst na kartce i zawieszali kartkę/i na terenie kraju/ów, o którym mowa. Zdania te są przykładem globalizacji w produkcji odzieży, niekoniecznie dotyczą jednych džinsów. Następnie nauczyciel mówi, że poznają dziewczynkę, która pracuje w fabryce džinsów w Chinach. Jakie pytania chcieliby jej zadać? Wynotowuje pytania na tablicy nie odpowiadając na nie, po czym zaprasza do obejrzenia dwóch fragmentów filmu dokumentalnego „Chiny w kolorze blue” (2005 r.): https://www.youtube.com/watch?v=2IY3OZ2i0mk minuty: 14:00-15:20; 18:00-20:45 W podanych fragmentach filmu mowa jest o wyzysku pracowników fabryk i zatajanie skandalicznych warunków pracy przed zleceniodawcami z krajów Globalnej Północy. Bohaterka filmu mówi, że zarabia pół yuana na godzinę, jest to ekwiwalent 29 groszy (wg kursu 30.10.2016). Film opowiada w bardzo ciekawy sposób o życiu kilkunastoletnich pracowników. Warto wykorzystać inną okazję na obejrzenie całego dokumentu. Uczniowie zastanawiają się, co mogą zrobić zleceniodawcy i konsumenci, aby zadbać o prawa pracowników w krajach Globalnego Południa. Dodatkową ilustracją do tematu fabryk jest historia wielkiej katastrofy w fabryce Rana Plaza w Bangladeszu i porozumienia firm ws. bezpieczeństwa w fabrykach odzieży. Uczniowie otrzymują wydrukowaną kartę pracy 3, czytają, a następnie w grupkach wypisują „dekalog producenta odzieży” – czyli jakie wartości powinny być respektowane przez firmy zlecające produkcję oraz właścicieli fabryk. Jeśli wystarczy czasu, nauczyciel zapoznaje uczniów z kilkoma inicjatywami związanymi z etyczną konsumpcją: Koalicja Sprawiedliwego Handlu: http://www.fairtrade.org.pl/ Clean Clothes Polska: http://www.cleanclothes.pl/ Fundacja: Kupuj odpowiedzialnie:	Duża mapa świata, jeśli nie papierowa to wyświetlana z projektora, Wycięte kartki z karty pracy 2, guma trenerska lub taśma malarska film z YouTube karta pracy 2 i 3	20 min.

	http://www.ekonsument.pl/ Polska Zielona Sieć: http://dobrezakupy.ekonsument.pl/ Ulica ekologiczna: http://ulicaekologiczna.pl/kategoria/zdrowe-jedzenie-odzywianie/ Więcej informacji na temat etycznej konsumpcji oraz petycji na rzecz sprawiedliwego handlu i produkcji na stronie Fundacji Kupuj Odpowiedzialnie: http://www.ekonsument.pl/		
--	---	--	--

KARTA PRACY NR 1

Fakty na temat pochodzenia czekolady

- Słowo 'czekolada' pochodzi od języka Azteków i słowa „Xocolatl”, które znaczyło „gorzka woda”.
- Już w 1900 lat p.n.e. pito sfermentowane napoje czekoladowe.
- Obecnie czekoladę wytwarza się z kakao, masła kakaowego lub innego tłuszczu, często dodaje się do niej cukier i mleko.
- Ziarna kakao rosną na drzewach w wielkich strąkach (wielkości piłki do rugby).
- Kakao pozyskuje się ręczną pracą: strąki odcinane są maczetami, przecinane i ręcznie wydobywa się z nich ziarna. Ziarna są przechowywane przez kilka dni w liściach bananowca, aż biały miąższ wokół nich zmieni zapach (proces ten nazywany jest fermentacją). Następnie ziarna suszy się na słońcu.
- Drzewa kakaowe rosną w lasach deszczowych w tropikalnych obszarach wokół równika.
- Poza dżunglą drzewa kakaowca nie rosną dobrze, dlatego do ich uprawy używa się pestycydów i nawozów użyźniających. Chemikalia te zanieczyszczają wodę, zatruwając ziemię i zwierzęta.
- Kakao uprawia się w Ameryce Południowej, Afryce i Azji Południowo-Wschodniej.
- 70% światowego kakao rośnie w Afryce – aż 40% pochodzi z Wybrzeża Kości Słoniowej.
- W niektórych krajach jak Kamerun, Ghana, Wybrzeże Kości Słoniowej (Afryka), Kostaryka, Republika Dominikany, Nikaragua, Peru (Ameryka Pd.) uprawia się kakao Fair Trade.
- Po swojej 4 wyprawie do Ameryki, Krzysztof Kolumb zaprezentował ziarna kakao (które jest głównym składnikiem czekolady) hiszpańskiej parze królewskiej. Król Ferdynand i królowa Isabelle nie byli pod wrażeniem i stwierdzili, że kakao i czekolada to „dziwne mikstury dzikich plemion”.
- Firmy produkujące czekoladę wypiekają ziarna i przerabiają je na gęstą pastę.
- Pierwsza tabliczka czekolady zrobiona została w Anglii w 1842 roku, przez firmę Cadbury.

Źródła:

<http://www.globalexchange.org/sites/default/files/ChocolateActivityBook.pdf>

https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_chocolate

<http://zalajkowane.pl/17-ciekawostek-czekoladzie/>

- 1. Projekt graficzny jest przygotowywany w Szwajcarii i wysyłany przez Internet do fabryki odzieżowej na Filipinach.**
- 2. Bawełna jest zbierana min. w Kazachstanie i wysyłana do Chin.**
- 3. W Chinach przędzie się nici, przy użyciu szwajcarskich maszyn.**
- 4. Na Filipinach bawełna jest farbowana kolorami indygo, pochodzącymi z Niemiec albo Szwajcarii.**
- 5. W Polsce tkany jest materiał, przy użyciu szwajcarskich maszyn.**
- 6. Materiał jest wysyłany do Marsylii we Francji. Metka dżinsów pochodzi z Francji**
- 7. Guziki dżinsów pochodzą z Włoch.**
- 8. Wszystkie elementy (guziki, metki, materiał) są transportowane samolotem na Filipiny i zszywane razem.**
- 9. W Grecji, dżinsy są wykańczane przy użyciu pumeksu.**
- 10. Dżinsy są sprzedawane w Szwajcarii.**
- 11. Po tym, jak są noszone, oddaje się je do Czerwonego Krzyża/Armii Zbawienia, albo innej organizacji zbierającej odzież używaną.**
- 12. Dżinsy wysyłane są do Afryki, gdzie nosi się je jeszcze raz.**

KARTA PRACY NR 3

Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0c/Dhaka_Savar_Building_Collapse.jpg

24 kwietnia 2013 r. na przedmieściach Dhaki w Bangladeszu zawalił się ośmiokondygnacyjny budynek Rana Plaza, gdzie mieściły się zakłady odzieżowe i centrum handlowe. Zanim doszło do katastrofy, robotnicy na próżno sygnalizowali, że w starzejącym się budynku widać pęknięcia. Według świadków katastrofa nastąpiła błyskawicznie, a gmach złożył się jak domek z kart. Zginęło ponad 1100 osób, a 2000 zostało rannych. Poszkodowani i rodziny ofiar nadal czekają na odszkodowania.

Na gruzach zawalonego budynku odnaleziono metki polskiej marki odzieżowej Cropp, należącej do spółki LPP, producenta takich marek jak Cropp, Reserved, House, Mohito i Sinsay. W połowie maja 31 zachodnich marek produkujących w Bangladeszu podpisało porozumienie ws. bezpieczeństwa w fabrykach odzieży. Część firm nie podpisało porozumienia.

Rok po katastrofie Clean Clothes Polska (CCP) przeprowadziła badania warunków pracy w trzech fabrykach produkujących na zlecenie polskich firm odzieżowych: LPP, Carry, Monnari i w przeszłości – Redan. Wywiady z prawie 100 osobami szyjącymi ubrania polskich marek pokazały, że warunki ich pracy odbiegają znacząco od standardów praw pracowniczych. Szwaczki pracują w ciągłych nadgodzinach, często 7 dni w tygodniu, bez zwolnień w razie choroby i płatnych urlopów. Żyją w slumsach, całymi rodzinami w jednym pomieszczeniu, a płace nie wystarczają na podstawowe potrzeby. Nie mają ochrony związków zawodowych, zdarzają się wobec nich przypadki przemocy słownej i fizycznej.

Źródło: www.ekonsument.pl, *Clean Clothes Polska*

Scenariusze z zakresu edukacji globalnej na lekcje wychowawcze dla szkół ponadgimnazjalnych w projekcie “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” są dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Dorota Kondrat oraz Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej INEK.

Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

Publikacja do projektu “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” Fundacji Instytut Edukacji Kreatywnej INEK w 2016 r.

“Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2016 r.”

Autorka: Dorota Kondrat

EDUKACJA GLOBALNA

TEMAT 3.

Zrównoważony rozwój: rozsądne gospodarowanie zasobami

Scenariusze na lekcje
wychowawcze w szkole
ponadgimnazjalnej

SCENARIUSZE Z ZAKRESU EDUKACJI GLOBALNEJ

NA LEKCJE WYCHOWAWCZE W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH

Temat 3: Zrównoważony rozwój: rozsądne gospodarowanie zasobami

Efekty lekcji:

- wiedza: znajomość tematyki pozyskiwania i odzyskiwania surowców do produkcji elektroniki, nowe pojęcia: 3 R, upcykling, zrównoważony rozwój
- umiejętności: podejmowanie decyzji jako odpowiedzialny konsument o tym, co jest niezbędne, a co nie, a także jak ponownie wykorzystywać produkty
- postawa/świadomość: rozumienie roli konsumenta, koncernów i robotników w świecie nadmiernego konsumpcjonizmu, wrażliwość na krzywdę społeczną w kontekście taniej produkcji i pozyskiwania surowców

Zagadnienie	Opis treści i metod pracy	Niezbędne materiały	Czas
Wprowadzenie do problematyki pozyskiwania i odzyskiwania surowców: Co jest złego w smartfonie?	Nauczyciel zaprasza uczniów, żeby opowiedzieli o swoich telefonach komórkowych lub smartfonach: jaka to marka, gdzie produkowana i od jak dawna mają telefon. Zadaje pytania: czy zamierzacie kupić w najbliższym czasie nowy sprzęt elektroniczny? Jak często zmieniacie telefony i komputery? Co robicie z elektrośmieciami? Po tym wstępie nauczyciel wypisuje na tablicy hasła i prosi uczniów, aby zastanowili się, jakie zagrożenia kryją się pod tymi hasłami w związku z rozwojem technologii na przełomie XX i XXI wieku: • Nadmierna produkcja • Krótkie życie sprzętu • Moda na nowinki technologiczne • Kopalnie surowców do produkcji telefonów komórkowych • Nielegalne składowanie elektrośmiec • Odzyskiwanie surowców z elektrośmiec • Konsumpcjonizm Następnie nauczyciel dzieli uczniów na 4 grupy (A, B, C, D) i rozdaje przypisane grupom artykuły (karta	Karta pracy 1	25 min.

	pracy 1). Zadaniem uczniów jest streścić na czym polega problem i zaproponować chociaż jedno rozwiązanie problemu. Uczniowie dyskutują między sobą, nauczyciel podchodzi do poszczególnych grup i zabiera głos w rozmowach. Po kilku minutach uczniowie prezentują na forum swoje odkrycia zaczynając od zdania: „Czy wiedzieliście, że...?”		
Zrównoważony rozwój, upcykling i zasada 3 R: Reduce, Reuse, Recycle,	Nauczyciel proponuje obejrzenie krótkiego filmu, który przedstawia ideę zrównoważonego rozwoju. Jak uczniowie mogliby przełożyć tę ideę na omawiane wcześniej problemy? Co w omawianych problemach zakłóca zrównoważony rozwój? (Podstawowym zagadnieniem jest tutaj nadmierny konsumpcjonizm dyktowany przez wielkie firmy produkcyjne oraz zmieniające się mody) Film na YouTube – Zrównoważony rozwój w 2 minuty (z polskimi napisami) https://www.youtube.com/watch?v=-3OqLDmT3dY Następnie uczniowie odpowiadają na pytania: Czym jest recykling? (idea ponownego wykorzystania pewnych materiałów z odpadów, ograniczenie zużycia surowców naturalnych i produkowania odpadów) Czym jest upcykling? (nadawanie „nowego życia” odpadom poprzez przetwarzanie ich na coś, co ma wyższą wartość niż przetwarzane surowce. Przykłady upcyklingu: • Produkcja toreb i portfeli z worków po ryżu lub plandek samochodowych (np. w Kambodży jako towar dla turystów) • Firmy zajmujące się upcyklingiem starych mebli i sprzętów z czasów PRL – w nowej szacie sprzedawane są jako eleganckie i trendy (przykład: grupa na facebooku Perły z odzysku – recykling art.) • Firmy takie jak TerraCycle, które produkują użyteczne produkty z odpadów dostarczanych od koncernów (m.in.: segregator z opakowań po ciastkach, plecak z folii po napojach, zegar z płyt, doniczki z pojemników po jogurcie, torba na laptop z plakatu i pasa bezpieczeństwa) • Wykonywanie biżuterii z różnych elementów	Film z YouTube, papier min. A3, markery, flamastry lub kredki, taśma malarska	20 min.

	• Sztuka wyplatania koszy i pojemników z rolowanych stron czasopism • Pomysły na upcykling na stronie: zycierzeczy.pl Nauczyciel przedstawia hasło 3R, które warto wdrożyć w życie: 1. Reduce – zmniejsz ilość produktów i opakowań 2. Reuse – użyj ponownie, przerób na coś nowego 3. Recycle – segreguj odpady, odzyskuj surowce. Uczniowie pracują w 3 grupach: otrzymują duże kartki papieru i flamastry i przygotowują plakaty związane z jednym hasłem: Reduce, Reuse, Recycle. Proponują konkretne rozwiązania i zapisują je w sposób, który zachęci ich kolegów do wdrażania idei 3R w życie. Plakaty zaprezentowane są na forum i wywieszone na ścianach.		
--	---	--	--

KARTA PRACY NR 1

Grupa A

Każdego dnia dziesiątki ludzi ginie w prymitywnych kopalniach Afryki. Nie szukają złota ani diamentów. Ich celem jest tantal, niezwykle rzadki metal wykorzystywany do produkcji telefonów komórkowych. W przyrodzie nie występuje on w czystej postaci, można go za to znaleźć w mineralu zwanym koltanem. To właśnie koltan stał się dziś w Afryce bogactwem bardziej pożądanym niż złoto i diamenty. Ilu z nas zdaje sobie sprawę, że ktoś płaci życiem za to, byśmy mogli korzystać z dobrodziejstw techniki?

Tantal umożliwia produkcję bardzo małych kondensatorów, niezbędnych do działania telefonów komórkowych i smartfonów. Druga ruda, kasyteryt, składa się przede wszystkim z cyny stosowanej w płytach głównych urządzeń mobilnych. Te cuda techniki są coraz szybsze i coraz bardziej eleganckie. Ale mało kto wie, że ciągnie się za nimi krwawy ślad wyzysku, przemocy i śmierci w Demokratycznej Republice Konga.

Wszyscy, którzy mają dość siły, harują w kopalniach. To ciężka i niebezpieczna praca - niezabezpieczone sztolnie mogą runąć w każdej chwili. - Jednak dla wielu ludzi to jedyna szansa na zarabianie pieniędzy - mówi Daniel Balint-Kurti z Global Witness. Ta organizacja pozarządowa, która chce rzucić nieco światła na handel surowcami z regionów ogarniętych wojną, pracuje w Kongu już od ośmiu lat.

Według Global Witness we wschodnim Kongu znajduje się ponad 200 kopalni, w których pracują dziesiątki tysięcy ludzi. - Wiele kopalni jest pod kontrolą rebeliantów albo zbuntowanych oddziałów rządowych - mówi Balint-Kurti. - Silnie uzbrojone grupy wymuszają od pracowników kopalni wysokie haracze i cła drogowe. Z wymuszanych haraczy za ochronę finansuje się uzbrojenie i żołd żołnierzy.

Licząca 17 000 ludzi oenzetowska misja MONUSCO (United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - stabilizacyjna misja ONZ w Demokratycznej Republice Konga) od 1999 roku próbuje zapobiec szantażowaniu robotników i gwałtom, jednak szef błękitnych hełmów Roger Meece mówi samokrytycznie: - Na tym olbrzymim, większym od Afganistanu obszarze MONUSCO nie jest w stanie zapewnić całkowitej ochrony ludności cywilnej. Siły oddziałów są do tego zwyczajnie niewystarczające.

Źródła:

<http://technowinki.onet.pl/biznes-i-finanse/krwawe-oblicze-postepu/vpf4s>

<http://www.komputerswiat.pl/jak-to-dziala/2011/02/krew-w-komorze.aspx>

Grupa A

Źródło: http://i.vimeocdn.com/video/491319156_1280x720.jpg

Źródło:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/dd/Child_labor,_Artisan_Mining_in_Kailo_Congo.jpg

Grupa B

Wraz z początkiem XXI wieku nastąpił imponujący rozwój cywilizacji i ogromny postęp technologiczny. Koncerny elektroniczne prześcigają się w tworzeniu innowacyjnych produktów, dostosowanych do indywidualnych potrzeb konsumentów.

Równocześnie z rozkwitem nowych technologii narasta problem gromadzenia się ogromnych ilości ton zużytych sprzętów elektronicznych na świecie, zwanych potocznie elektrośmieciami lub e-odpadami. Kwestia ta dotyczy w dużym stopniu krajów wysokorozwiniętych, które nielegalnie przemycają elektroodpady do państw rozwijających się i nowo uprzemysłowionych, a w szczególności do krajów Globalnego Południa.

Transport elektrośmiec do krajów trzeciego świata związany jest głównie z wysokim kosztem ich przetworzenia. Bogate państwa przemycają odpady na tereny, gdzie cenne materiały (m.in. miedzi, srebra, złota, aluminium) wydobywa się za grosze w niehumanitarnych warunkach. Dla przykładu recykling komputera w kraju rozwiniętym kosztuje ok. 30 dolarów, a na wysypisku w Indiach, Chinach czy Afryce - 2 dolary. Dostawa monitora z Europy do Ghany kosztuje 1,60 euro, a prawidłowa utylizacja ekranu w Europie jest dwa razy droższa.

Wszystkie zużyte sprzęty zawierają trujące substancje i dlatego są odpadami niebezpiecznymi. Jeśli elektrośmieci są niewłaściwie składowane, np. na zwykłym wysypisku śmieci, substancje te mogą przedostawać się do środowiska (ziemi, wody, powietrza), a przez to zagrażać zdrowiu i życiu ludzi, zwierząt i roślin.

Oto niektóre substancje występujące w elektrośmeciach:

Rtęć zawarta jest w niektórych świetłówkach, termometrach i termostatach, również tych wbudowanych w sprzęty AGD. Może przedostawać się do wody i kumulować w organizmach stworzeń wodnych, a następnie zwierząt i ludzi. Jest silnie toksyczna i zakłóca wiele niezbędnych do życia procesów biochemicznych. Świetłówki zawierają trującą rtęć (od 3 do 15 mg). Szacuje się, że w Polsce rocznie przybywa około 30 milionów sztuk zużytych świetlówek, oblicza się zatem, że do środowiska trafia rocznie około 1,5 tony rtęci.

Ołów wykorzystywany jest w elektronice jako składnik stopów lutowniczych i szkła kineskopowego. Ma właściwości toksyczne i rakotwórcze. Wchłonięty do organizmu, najpierw dostaje się z krwią do wątroby, płuc, serca i nerek, potem gromadzi się w skórze i mięśniach. Ostatecznie kumuluje się w tkance kostnej i niszczy szpik.

Kadm zawarty jest w bateriach i półprzewodnikach. Zaburza czynności nerek, powoduje chorobę nadciśnieniową, wywołuje zmiany nowotworowe, zaburza metabolizm wapnia, powodując deformację szkieletu i zaburza funkcje rozrodcze.

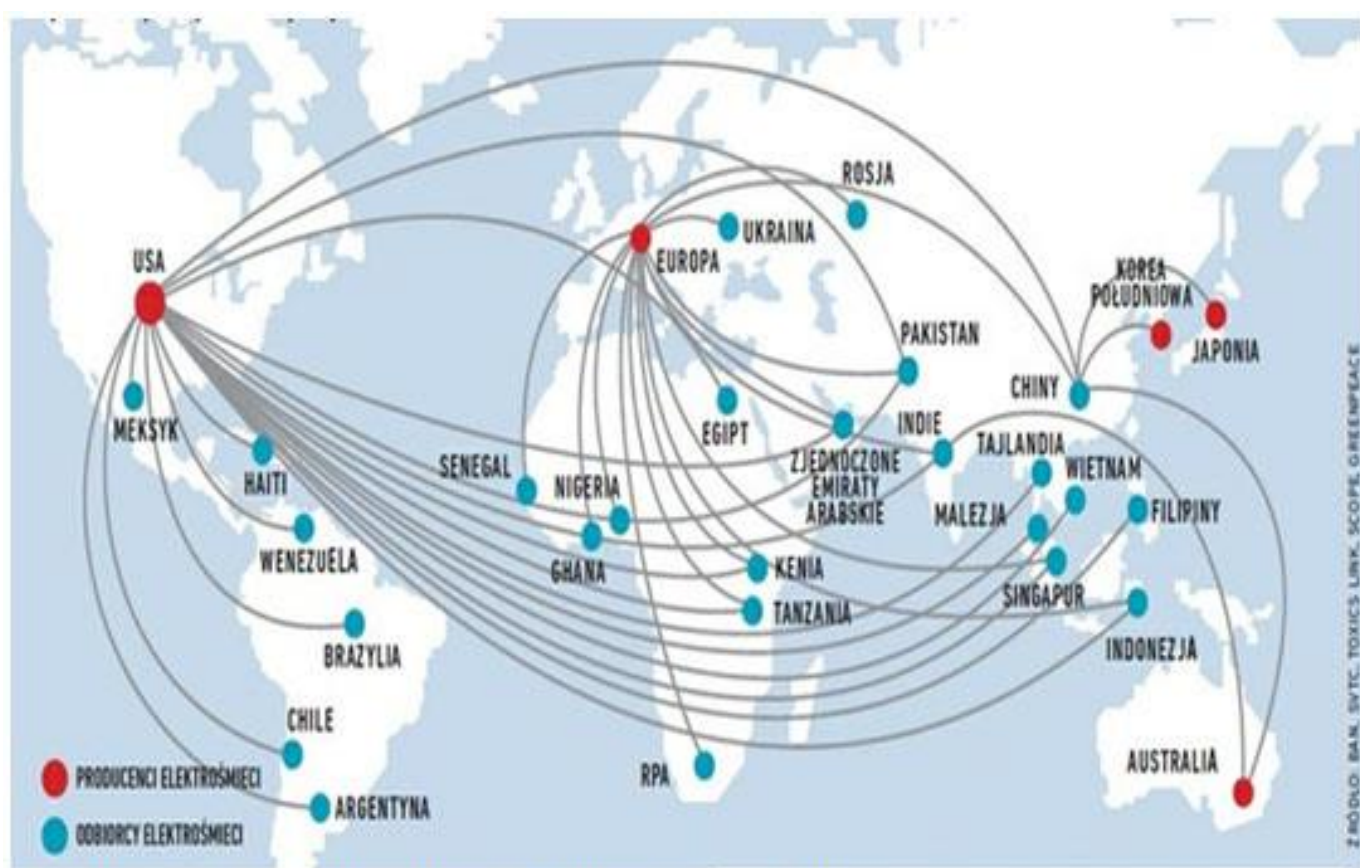
Związki bromu stosowane są jako opóźniacze zapłonu w plastikowych obudowach i tworzywie płyt głównych komputerów. Po przeniknięciu do środowiska powodują u ludzi i zwierząt schorzenia układu rozrodczego oraz problemy neurologiczne.

Bar jest metalem umieszczanym w panelu frontowym komputerów aby chronić użytkowników przed promieniowaniem. Narażenie na kontakt z tym metalem może powodować opuchliznę mózgu, wiotczenie mięśni, uszkodzenia serca i wątroby.

Chrom używany jest w powłokach antykorozyjnych. Ma właściwości toksyczne i rakotwórcze. Przenika w organizmie przez ściany komórek zatrzymując je od środka, a także może powodować uszkodzenia DNA.

PCB pełni w urządzeniach funkcje chłodzące, smarujące i izolujące, po dostaniu się do wód gruntowych przenika do gleby i atmosfery, a następnie do tkanki tłuszczowej ludzi i zwierząt. Powoduje m.in. uszkodzenia wątroby, anomalie reprodukcyjne, osłabienie odporności, zaburzenia neurologiczne i hormonalne a także opóźnienia w rozwoju niemowląt.

PCV, czyli plastik, w środowisku naturalnym nie rozkłada się, natomiast spalany powoduje emisje trujących dioksyn i furanów.

PRODUCENCI ELEKTROSMIECI źródło: www.chip.pl

Źródła:

http://www.eko-samorzadowiec.pl/pl/ekologia/artykuly_i_porady/1717.html

http://www.ekonsument.pl/a66702_elektrosmieci.html

Grupa C

Elektroodpady zawierają dużo cennych surowców, które można z powodzeniem odzyskać. Są to między innymi metale szlachetne, takie jak miedź, srebro i złoto. Z miliona telefonów można uzyskać nawet 15 ton miedzi, a nawet 90% zużytej świetlówki można zużyć do produkcji nowej. Poza tym surowce z odzysku elektroodpadów można wykorzystywać do produkcji innych przedmiotów, np. żagli, misek żaroodpornych, czy mebli.

Zabronione jest wyrzucanie sprzętów elektronicznych do zwykłego śmietnika – informuje o tym znak przekreślonego kontenera na śmieci umieszczany na urządzeniach. Natomiast za pozostawienie sprzętu w miejscu do tego nieprzeznaczonym (np. w lesie) grozi kara grzywny do 5000 zł. Właściciel sprzętu elektrycznego i elektronicznego ma obowiązek oddać zużyty sprzęt do przeznaczonych do tego punktów zbiórki elektroodpadów.

Niestety większość elektrośmieci z Europy i Stanów Zjednoczonych trafia na wysypiska w krajach mniej rozwiniętych. Problem ten dotyczy szczególnie krajów Azji (zwłaszcza Chin, Indii, Pakistanu) oraz Afryki (zwłaszcza Ghany). Demontaż sprzętów elektrycznych i elektronicznych powinien być wykonywany w specjalistycznych zakładach przetwarzania przy zachowaniu środków ostrożności, ale ponieważ jest to kosztowna operacja, firmy pozbywające się dużych ilości elektroodpadów często szukają tańszego wyjścia. Nierzadko więc odsprzedają urządzenia tanio do krajów rozwijających się jako „używane”, chociaż w rzeczywistości urządzenia te już nie działają.

W Guiyu w południowych Chinach ponad 100 000 ludzi pracuje w drobnych warsztatach przy odzysku surowców wtórnych, przy czym najbardziej zaawansowanym narzędziem, jakiego używają, jest wiertarka. Ich praca to między innymi: rozbijanie monitorów, aby dostać się do miedzi w ich wnętrzu; rozlutowywanie układów scalonych na grillu; wypalanie metali z kabli oraz płyt głównych w otwartym ogniu; odzyskiwanie złota z pozłacanych komponentów przy użyciu kwasów; rozdrabnianie i topienie plastiku do ponownego wykorzystania; wybieranie resztek tuszu do drukarek ze starych tonerów przy pomocy rąk i pędzli. Zajęcia te powodują pylicę, astmę, zatrucia metalami ciężkimi i dioksynami, poparzenia oraz zwiększone prawdopodobieństwo zachorowania na raka.

Źródło:

http://www.ekonsument.pl/a66702_elektrosmieci.html

Grupa C

Liczba elektrośmieci

USA: 3,3 mln ton/rok

Odsetek recyklingu

25 %

Chiny: 2,6 mln ton/rok

15 %

Niemcy: 1,9 mln ton/rok

35 %

Indie: 1,6 mln ton/rok

10 %

ŹRÓDŁO: UNEP, GREENPEACE

									WARTOŚĆ W MILIONACH DOLARÓW
ODBIORCY E-SMIECI	ZEZŁOMOWANE	SZTUK	MASA W TONACH	ZŁOTO W KG	SREBRO W KG	PALLAD W KG	MIEDŹ W KG		
	CHINY	komputery	10 700 000	75 000	2400	10 700	850	5 350 000	158,0
		komórki	70 000 000	7000	1600	17 500	630	630 000	96,0
	INDIE	komputery	2 000 000	14 000	440	2000	160	1 000 000	29,0
		komórki	17 000 000	1700	400	4000	150	150 000	23,0
	RPA	komputery	690 000	4850	151,8	690	55,2	345 000	10,0
		komórki	8 500 000	850	200	2100	75	75 000	12,0
	SENEGAL	komputery	32 000	225	7	32	2,5	16 000	0,5
		komórki	1 000 000	100	24	250	9	9000	1,4

Źródło: Unicom

Źródło: www.chip.pl

Źródło: http://www.eko-samorzadowiec.pl/pl/ekologia/artykuly_i_porady/1717.html

Grupa D

Sprzedawany w Unii Europejskiej sprzęt elektroniczny psuje się zbyt szybko, jest nienaprawialny i mało trwały. Producenci postarzają swoje wyroby celowo, używając tzw. planowanej awaryjności produktów. Komisja Europejska chce ich zobowiązać do zmiany podejścia.

Zbyt szybko psujący się sprzęt elektroniczny to nie tylko dodatkowe wydatki dla konsumentów, ale i rosnące góry elektrośmieci. Według informacji portalu forsal.pl, cykl życia sprzętów RTV i AGD jest z roku na rok coraz krótszy. Potwierdzają to badania. W lutym br. niemiecki Urząd ds. Środowiska opublikował raport, z którego wynika, że liczba urządzeń domowych, które zepsuły się w ciągu pięciu lat od zakupu, wzrosła w ostatnich latach niemal dwukrotnie – z 3,5 proc. w 2004 r. do 8,3 proc. w 2013. Zdaniem autorów raportu, ekspertów z Instytutu Badawczego Oeko-Institut i Uniwersytetu Bonn, jeszcze w 2004 r. przeciętny żywot pralki wynosił 16 lat, a w 2013 r. już prawie trzy lata mniej.

Z badań wynika, że najczęściej psują się drobne elementy, których nie opłaca się – bądź nie da się – wymienić, np. akumulatory w elektrycznych szczotczkach do zębów, części nawigacji samochodowej czy szczotki silnika w pralce lub odkurzaczu. Ponieważ naprawa sprzętu często jest nieopłacalna (koszt naprawy przekracza wartość urządzenia), a czasem nawet niemożliwa (bo np. brakuje części zamiennych), zwykle kończy on na śmietniku.

Tzw. planowana awaryjność produktów polega na tym, że producenci umyślnie ograniczają żywotność wytwarzanych przez siebie urządzeń, by napędzić popyt. Unia postanowiła podjąć odpowiednie działania i zwalczać to zjawisko w ramach gospodarki w obiegu zamkniętym (*circular economy*). W grudniu ubiegłego roku Komisja Europejska przedstawiła nowy pakiet propozycji dotyczący gospodarki tego rodzaju. Zgodnie z jej założeniami czas odejść od dotychczasowego linearnego podejścia do użytkowania przedmiotów, które polega na użyciu i wyrzuceniu produktu. Należy ich używać w sposób cyrkularny, zakładający jak najdłuższe wykorzystanie oraz ograniczenie ilości odpadów przez recykling i odzysk. *Circular economy* chce powoli eliminować produkty, których nie można naprawić ani ponownie wykorzystać (w tym także wadliwą elektronikę).

Podobne założenia prezentuje dyrektywa EcoDesign, która m.in. zakłada odpowiedzialność producentów za żywotność produktów, ich „naprawialność” i zdatność do ponownego użycia. Dyrektywa ma także nakładać na producentów obowiązek lepszego etykietowania sprzętów (określenia długości gwarancji i przewidywanej żywotności urządzeń) i zapewniania części zamiennych przynajmniej przez dekadę od chwili zakupu.

Źródło: <http://nowyobywatel.pl/2016/03/09/krotkie-zycie-elektroniki/>

Grupa D

Źródło:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/83/U%C5%BCywane_meble_i_sprz%C4%99t_AGD_-_Pozna%C5%84_-_000994c.jpg

Źródło: https://pixabay.com/p-674782/?no_redirect

Scenariusze z zakresu edukacji globalnej na lekcje wychowawcze dla szkół ponadgimnazjalnych w projekcie “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” są dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Dorota Kondrat oraz Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej INEK.

Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

Publikacja do projektu “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” Fundacji Instytut Edukacji Kreatywnej INEK w 2016 r.

“Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2016 r.”

Autorka: Dorota Kondrat

EDUKACJA GLOBALNA

TEMAT 4.

Stereotypy i uprzedzenia – jak sobie z nimi radzić

Scenariusze na lekcje
wychowawcze w szkole
ponadgimnazjalnej

SCENARIUSZE Z ZAKRESU EDUKACJI GLOBALNEJ

NA LEKCJE WYCHOWAWCZE W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH

Temat 4: Stereotypy i uprzedzenia – jak sobie z nimi radzić

Efekty lekcji:

- wiedza: czym jest stereotyp, negatywny stereotyp i uprzedzenie, etykietowanie, znajomość postaci Malali Yousafzai, laureatki Pokojowej nagrody Nobla
- umiejętności: nazywanie neutralnych i negatywnych stereotypów w postrzeganiu rozmaitych grup społecznych, empatycznego słuchania Innego
- postawa/świadomość: rozumienie, na czym polega uogólnienie w postrzeganiu grup społecznych; świadomość różnorodności wewnątrzgrupowej oraz uniwersalnych podobieństw, wrażliwość na potrzeby i prawa Innego

Zagadnienie	Opis treści i metod pracy	Niezbędne materiały	Czas
Wstęp do zagadnienia stereotypu	Nauczyciel nie wprowadzając jeszcze uczniów do tematu lekcji zaczyna od pokazania zdjęcia nr 1 i zadania pytania: Co moglibyście powiedzieć o tych ludziach? Co wam przychodzi do głowy, gdy patrzycie na to zdjęcie? Namawia do tego, aby pojawiały się różne komentarze, bez cenzurowania. Notuje je na osobnych kartkach samoprzylepnych dużymi literami. Po krótkiej burzy mózgów nauczyciel rysuje 3 kolumny na tablicy: • fakt lub bardzo prawdopodobne • stereotyp (neutralny) • negatywny stereotyp Następnie z pomocą uczniów przykleja kartki pod właściwym nagłówkiem. Chodzi o to, aby wykonać to ćwiczenie w zgodzie z intuicyjną wiedzą uczniów. Następnym krokiem jest pokazanie uczniom, kim jest dziewczyna ze zdjęcia. Jest to Malala Yousafzai, laureatka Pokojowej nagrody Nobla w 2014 r. Mężczyzna obok niej to jej ojciec. Nauczyciel pokazuje uczniom krótki film pokazujący postać Malali:	Flipchart lub tablica, market, kartki samoprzylepne zdjęcie nr 1 (można wyświetlić z projektora tak, aby nie było widać tekstu) karta pracy 1	10 min.

	YouTube: 16-letnia Malala w ONZ https://www.youtube.com/watch?v=gAddubVs0OM Następnie dodaje kilka ważnych faktów na temat Malali i cytatów (karta pracy 1). Pyta uczniów o to, co teraz myślą o zdjęciu, które zobaczyli na początku lekcji. Czy Malala jest inna? Czy może takich osób w świecie muzułmańskim jest dużo więcej? Przykładem odwrotnym do naszych stereotypów na temat świata muzułmańskiego jest kultura islamu w Malezji, gdzie kobiety są wysoko szanowanymi osobami, zarządzają domami, rodzinnymi firmami i pieniędzmi. W Malezji w restauracji kelner podaje rachunek kobiecie, a nie mężczyźnie. Kiedy bliżej się pozna daną kulturę, okazuje się, że jest ona dużo bardziej zróżnicowana niż nam się wydawało. Jeżeli uczniowie zechcą rozmawiać o prawach kobiet na świecie itp., odraczamy dyskusję na koniec lekcji, mówiąc, że najpierw poznamy pojęcie stereotypu i radzenia sobie z uprzedzeniami.		
Stereotypy i uprzedzenia: od teorii od praktyki	Nauczyciel wprowadza pojęcie stereotypu: Stereotyp to konstrukcja myślowa, zawierająca komponent poznawczy, emocjonalny i behawioralny, zawierająca pewne uproszczone przeświadczenie dotyczące różnych zjawisk, w tym innych grup społecznych. (Wikipedia) Według Waltera Lipmanna otaczające nas środowisko jest zbyt duże, zbyt skomplikowane i zbyt szybko się zmienia, żeby można było je dobrze poznać. Stereotyp ma na celu uproszczone uporządkowanie otaczającego nas świata. Stereotyp pozwala zachować ludziom poczucie tożsamości, przynależności do konkretnej grupy społecznej i własnej wartości, często poprzez antagonizowanie się wobec innych grup. Ponadto stereotyp jest nasycony emocjami, to nie tylko jakieś przekonania, ale też idące za nimi emocje. Stereotypy w dużej mierze są nieświadome. Skąd się bierze stereotyp? Z historii danej grupy plus historii interakcji indywidualnych człowieka. Stereotyp może być neutralny lub nacechowany negatywnie. Negatywny stereotyp może łatwo zamienić się w uprzedzenie i dyskryminację. Najbardziej widoczne są stereotypy negatywne, które mają szkodliwy wpływ i kształtują nasze relacje z innymi. Stereotypy mogą być mniej lub bardziej prawdziwe. Często, jeśli są fałszywe, wywołują cierpienia	Tablica lub flipchart (kartka w poziomie) i kolorowe markery	15 min.

	napiętnowanych grup. Stereotypy trudno zburzyć, gdyż upowszechniają się one nie wymagając od nas refleksji, ale można kontrolować i minimalizować, jeśli sobie je uświadomimy. (źródło: Stephan & Stephan, Wywieranie wpływu przez grupy, GWP 2003, str. 9-42) Uczniowie zastanawiają się nad tym, jakie stereotypy (również te neutralne) dotyczą poniższych grup społecznych: • naukowcy • osoby niepełnosprawne • rudzi • taksówkarze • nieśmiali • Rosjanie Nauczyciel zapisuje odpowiedzi na mapie myśli (kartka flipczarta położona w poziomie, hasło stereotypy w środku, od hasła odchodzą linie, na których drukowanymi literami zapisane są wymienione wyżej grupy, najlepiej zróżnicować te linie kolorami. Od tych linii odchodzą mniejsze gałęzie, na których zapisujemy w 1-2 słowach odpowiedzi uczniów. Następnie nauczyciel mówi o tym, jakie są sposoby zmieniania stereotypów: 1. Umacnianie lub tworzenie pozytywnych skojarzeń 2. Osłabianie negatywnych skojarzeń 3. Tworzenie podtypów oraz aktywizowanie alternatywnych kategorii (tzn. że poznane przez nas osoby z danej kultury to nie są wyjątki od reguły, ale „egzemplarze”, a typów egzemplarzy w każdej grupie społecznej jest wiele różnych) 4. Zmienianie tendencyjnego etykietowania, tj. nadawanie grupom cech w stereotypowy, uogólniony, a nawet fałszywy sposób (źródło: Stephan & Stephan, Wywieranie wpływu przez grupy, GWP 2003, str. 36-41) Czy uczniowie mają konkretne przykłady zmieniania stereotypów w naszym życiu społecznym?		
Zdejmowanie masek: trening empatii poprzez minidramę	Nauczyciel mówi, że w tej części lekcji uczniowie będą mieli krótki trening empatii poprzez wcielanie się w role. Uczniowie podzieleni na pary wybierają sobie postać – są osobą z jakiejś grupy społecznej, która może być obiektem krzywdzących stereotypów, uprzedzeń czy dyskryminacji. Zastanawiają się, jak się etykietuje wybraną przez nich grupę. Rysują i wycinają z papieru maskę, która symbolizuje te stereotypy.	Papier A4, flamastry lub kredki, nożyczki	20'

	Rezultaty tej pracy po kilku minutach będą pokazane na forum. Jedna z osób w parze wymyśla sobie imię i nakłada maskę. Mówi do stojącej naprzeciwko niej drugiej osoby z pary: Jestem ... Nie chcę być nazywany/a, postrzegany/a jako ... Chcę, żebyś ... Gdy wszystkie pary odegrały już swoje role nauczyciel zamyka spotkanie rozmową z uczniami: Co myślicie teraz o stereotypach i uprzedzeniach? Co wam dała ta lekcja? Czego się nauczyliście?		
--	---	--	--

Zdjęcie Nr 1

"I want every
girl in Pakistan
to go to school."
- Malala

źródło: https://c2.staticflickr.com/6/5608/15332323277_10e25e1088_b.jpg

Malala Yousafzai (ur. w1997 r.) jest aktywistką walczącą o edukację dziewcząt w Pakistanie. Zastępnęła jako autorka bloga, w którym krytycznie wypowiadała się o rządach talibów. Pakistańska nastolatka stała się symbolem walki o prawa dzieci i prawo kobiet do edukacji w krajach islamskich. W roku 2012 padła ofiarą zamachu przed szkołą w Mingorze. Do autobusu, którym Malala i jej koleżanki miały wracać po lekcjach do domu, wszedł brodaty mężczyzna i strzelił dziewczynce w głowę i kark. Dwie inne uczennice zostały ranne.

Grupa Tehrik-e-Taliban Pakistan ogłosiła po zamachu, że dziewczynka propagowała zachodni styl życia i zachowywała się "nieprzyzwoicie". Atak miał być ostrzeżeniem dla wszystkich, którzy ośmielają się krytykować talibów. TTP zapowiedziała, że jeśli Malala przeżyje, powtórzą atak. Malala mieszka obecnie w Wielkiej Brytanii, gdzie wyleczono jej rany. Nastolatka stała się symbolem walki o prawa dzieci i prawo kobiet do edukacji w islamskich krajach Azji. (źródło: polskieradio.pl, 10.10.2013)

Cytaty:

Gdy byłem mała, ludzie mówili, żeby tata zmienił moje imię, bo oznacza smutek. On jednak zwykle odpowiadał, że kryje się za nim też odwaga. Źródło: Film o najmłodszej laureatce Nagrody Nobla, "Angorka" (dodatek do tygodnika "Angora"), nr 45 (1325), 8 listopada 2015, s. 5.

Nie występuję przeciw komukolwiek, nie przemawiam, kierując się osobistą zemstą na talibach czy innej grupie terrorystów. Chcę walczyć o prawo edukacji dla każdego dziecka. Chcę edukacji dla synów i córek talibów oraz wszystkich terrorystów i ekstremistów. Opis: wypowiedź na forum ONZ. Źródło: Sacharow dla Malali, „Gazeta Wyborcza”, 11 października 2013, s. 11.

Niektórzy sądzą, że trzeba by cudu, aby Pakistan stał się wolnym krajem, gdzie wszystkie dzieci będą miały równy dostęp do edukacji, a kobiety będą mogły wykonywać zawody wymagające wysokich kompetencji. Ale w moim życiu już zdarzył się jeden cud. Przeżyłam zamach, którego nie miałam prawa przeżyć, więc moja wiara w cuda jest w pełni uprawniona. Źródło: Anna Jasińska, [Dziewczynka z misją, styl.pl](http://Dziewczynka_z_misja.styl.pl)

Scenariusze z zakresu edukacji globalnej na lekcje wychowawcze dla szkół ponadgimnazjalnych w projekcie “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” są dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Dorota Kondrat oraz Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej INEK.

Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

Publikacja do projektu “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” Fundacji Instytut Edukacji Kreatywnej INEK w 2016 r.

“Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2016 r.”

Autorka: Dorota Kondrat

EDUKACJA GLOBALNA

TEMAT 5.

Turysta z głową: odpowiedzialne i etyczne podróżowanie

Scenariusze na lekcje
wychowawcze w szkole
ponadgimnazjalnej

SCENARIUSZE Z ZAKRESU EDUKACJI GLOBALNEJ

NA LEKCJE WYCHOWAWCZE W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH

Temat 5: Turysta z głową: odpowiedzialne i etyczne podróżowanie

Efekty lekcji:

- wiedza: poznanie problematyki zrównoważonej turystyki; rozwinięcie świadomości, jak globalna turystyka wpływa na ekologiczne, kulturowe i społeczne obszary życia ludzi w krajach Globalnego Południa
- umiejętności: umiejętność rozróżnienia etycznych i nieetycznych zachowań podróżniczych związanych z różnymi aspektami turystyki
- poszerzenie postawy szacunku dla Innego, dla dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego, praw człowieka oraz sfery sacrum

Zagadnienie	Opis treści i metod pracy	Niezbędne materiały	Czas
Wstęp: po co podróżujemy	Nauczyciel mówi, jaki jest temat zajęć: „Turysta z głową: odpowiedzialne i etyczne podróżowanie”. Następnie przeprowadza krótką burzę mózgów zadając uczniom pytanie: „jakie motywacje powodują, że ludzie podróżują do odległych krajów?”. Słucha odpowiedzi nie oceniając ich jako dobre lub złe, stara się nie cenzurować odpowiedzi (choć istotna jest kultura wypowiedzi i poważne podejście do tematu). Prowadząc burzę mózgów nauczyciel pamięta, aby namawiać każdego ucznia do wypowiadania się, do proponowania rozmaitych odpowiedzi, nie wokół jednego tematu, a także rozwijania pomysłów innych. Parafrazuje i doprecyzowuje wypowiedzi. Nie podpowiada lecz słucha i notuje. Zapisuje propozycje uczniów na stworzonym przez siebie szkielecie mapy myśli (na białej tablicy bądź na dwóch kartkach flipcharta sklejonych długimi bokami i powieszonych na ścianie). Kategorie dopisuje na głównych gałęziach, gdy wyłonią się pomysły uczniów. Nauczyciel może zaproponować uporządkowanie pomysłów uczniów według kategorii podanych w karcie pracy 1. Pod koniec może dopisać motywacje, o których uczniowie nie wspomnieli i dziękuje za pomysły.	kartki flipcharta, taśma malarska lub biała tablica, markery karta pracy 1: Hasła do mapy myśli	5 min.

Filmy – prezentacja i omówienie: Z kamerą u...	Nauczyciel ma przygotowane do odtworzenia dwa filmiki dotyczące dylematów etycznych związanych z podróżowaniem. Uczniowie najpierw je oglądają, potem odpowiadają na kilka pytań i nauczyciel mówi, jaki jest kontekst tych filmów. Film 1: Cannibal Tours, 1’42 https://www.youtube.com/watch?v=0cQbH9E_qQ0 Film 2: Elephant Fun and Games; Nong Nooch Elephant Show, 2’20 https://www.youtube.com/watch?v=jlpxWmK-U6M Po obejrzeniu filmików nauczyciel zadaje uczniom pytania: ▪ Jak myślicie, gdzie te filmy miały miejsce? ▪ Co te filmy mają wspólnego? ▪ Jakie są motywacje turystów biorących udział w filmach? ▪ Jak się mogą czuć miejscowi (autochtoni) biorący udział w tych wydarzeniach? Uczniowie wymieniają wrażenia z obejrzanych filmów, następnie nauczyciel opowiada jaki jest kontekst tych historii. Zachęca uczniów do podania podobnych przykładów z innych krajów (np. odwiedzanie wiosek plemiennych w Afryce, zwiedzanie rezerwatów Indian w USA, fotografowanie się z otępiałymi tygrysami w Tajlandii, tresowanie delfinów w delfinariach). Jeśli uczniowie wymieniają przykłady zrównoważonego podróżowania, nauczyciel zwraca uwagę na różnice między etycznym a nieetycznym stylem uprawiania turystyki w podanych przykładach.	filmy na YouTube projektor lub tablica interaktywna, głośniki Karta pracy 2	10 min.
Mini wykład: Czym jest etyczna turystyka?	Nauczyciel odnosząc się do omówionych filmów wyjaśnia terminy „turystyka etyczna / ekologiczna / zrównoważona” oraz idee promowane przez Światową Organizację Turystyki. Dla lepszego zrozumienia uczniowie śledzą mini-prezentację wyświetlaną z projektora lub wydruk z ideami etycznej turystyki wg WTO (Globalnego Kodeksu Etyki w Turystyce). Można zaproponować uczniom przeczytanie w domu całego Kodeksu, który można znaleźć pod linkiem: http://ethics.unwto.org/sites/all/files/docpdf/poland_0.pdf	Karta pracy 3: Definicje Karta pracy 4: Główne idee etycznej turystyki wg WTO	5 min.

Praca w grupach: Jak być turystą z głową	Nauczyciel zaprasza uczniów do opracowania katalogu działań nieetycznego i etycznego turysty. Szybko dzieli uczniów na podgrupy (można to dokonać poprzez wylosowanie kartek z literą odpowiadającą grupie, od A do D). Uczniowie mają za zadanie przyjrzeć się zdjęciom i z użyciem słów kluczy wypisać etyczne dylematy (zachowania turystów i/lub organizatorów turystyki, które są nieetyczne). Po wykonaniu tego zadania uczniowie wypisują na osobnych kartkach (papier A4) hasła, jaki powinien być „turysta z głową”. Jeśli jest czas, uczniowie mogą zaprezentować publicznie swoje prace (nie więcej niż 2 minuty na jedną grupę) zawieszając je na ścianach. Jeśli czasu jest mniej, wspólnie zbierane są wnioski uczniów, a prace wywieszane do wglądu dla pozostałych osób (z czytelnymi tytułami).	Kartki flipcharta, wydrukowane zdjęcia, markery, taśma malarska, kartki A4	15 min.
Przegląd dobrych praktyk	Nauczyciel podsumowuje lekcję pokazując jakie korzyści przynosi obu stronom etyczna turystyka. Podaje uczniom przykłady pozytywnych działań z zakresu zrównoważonej turystyki: strony internetowe organizacji pozarządowych, zdjęcia, etc. Poniżej przykłady do wykorzystania: 1. Sanktuarium żółwi na wyspie Tioman w Malezji. Organizacje charytatywne zapraszają wolontariuszy z całego świata, aby zamieszkali na jakiś czas na Tioman i pomagali aktywnie w ochronie żółwi morskich: http://www.juaraturtleproject.com/ 2. Pięć przykładów zrównoważonej turystyki na Kostaryce: http://adventure-costarica.com/travel/sustainable_tourism_costa_ric_a/sustainable-tourism-in-action-five-success-stories.pdf 3. Jedna z wielu ekologicznych inicjatyw w Indonezji – edukacyjne wyprawy na rowerach po Bali, poznawanie kultury i przyrody wyspy „od kuchni”, z balijskim przewodnikiem, goszcząc w domach i na farmach. Część wpływów trafia w ręce biednych: http://www.baliecocycling.com/cycling-tour/ Zachęca się nauczycieli do własnych poszukiwań. W internecie można znaleźć setki przykładów zrównoważonej turystyki na całym świecie.	strony internetowe według uznania	10 min.

Hasła do mapy myśli:

RODZAJE TURYSTYKI

Kategorie (przykłady):

WYPOCZYNKOWA

SPORTOWA / WYCZYNOWA

KULTUROWA / POZNAWCZA

EDUKACYJNA

RELIGIJNA

PRZYRODNICZA / EKOTURYSTYKA

ZDROWOTNA

ETNICZNA

SLUMSOWA

SEKSUALNA

WOŁONTARYSTYCZNA

KARTA PRACY Nr 2

1. Film dokumentalny „Cannibal Tours” nakręcony w 1988 r. przez australijskiego reżysera Dennisa O’Rourke pokazuje turystów z Europy i Ameryki odwiedzających wioski autochtonów w Papui Nowej Gwinei. Turyści uprawiający tzw. etnoturystykę. Bogaci turyści robią mnóstwo zdjęć, targują się o pamiątki (choć wcześniej stwierdzili, że są bardzo tanie), oglądają ceremonie religijne, dają sobie pomalować twarze i komentują życie „dzikich” jako niezwykle egzotyczne. Wygłaszają komentarze świadczące o niewystraszającym wglądzie w życie tubylców, często sprzeczne i protekcyjne, fascynują się miejscami, gdzie dokonywano ofiar z pokonanych w walkach.

Film został odebrany przez widzów jako komedia, mimo, że wcale nią nie jest; pokazuje bowiem niezręczne napięcie między obserwatorami a obserwowanymi, wzajemny brak zrozumienia i podejrzliwość, a także uderzający kontrast między cywilizacjami.

Tytuł filmu jest wieloznaczny – od aluzji do historii kanibalizmu w Papui Nowej Gwinei, przez odniesienia do tytułu eseju „O kanibalach” Michela de Montaigne, do dosadnego określenia stylu turystyki uprawianego przez bogatych białych (którzy konsumują kultury plemienne za pomocą obiektywów aparatów).

Paradoksalnie, mieszkańcy wiosek z filmu czerpią teraz zyski z turystyki, produkując ręcznie wyrabiane pamiątki. Podobnie jest w różnych zakątkach świata.

Znakomita recenzja filmu po angielsku: <https://lareviewofbooks.org/article/cannibal-habits-of-the-common-tourist/#!>

2. Film amatorski „Elephant Fun and Games; Nong Nooch Elephant Show” pokazuje pokazy tresury słoni popularne w Tajlandii (zwłaszcza na południu kraju – film nakręcono w Pattaya, popularnym kurorcie nad Zatoką Tajlandzką).

“To była moja druga podróż do Tajlandii przy okazji wizyty w Birmie. Tym razem skupiliśmy się na północy kraju, dojechaliśmy do Chiang Mai. W okolicy tej żyje wiele słoni i tak naprawdę to one są główną atrakcją tego regionu. Każde biuro turystyczne oferuje przejażdżki na słoniach, pokazy z udziałem słoni.... Turyści przybywający do Tajlandii korzystają z nich, ale nie są świadomi że „atrakcje” te są okupione wielkim krwawym cierpieniem słoni.... (...)

W Chiang Mai znajduje się Elephant Nature Park. To ośrodek dla słoni który założyła i prowadzi Sangduen Chailert, którą wszyscy nazywają Lek, co po tajsku znaczy Mała. ENP opiekuje się chorymi słoniami, edukuje mieszkańców Tajlandii i turystów o metodach tresury zwierząt, pomaga w powrocie zwierząt do życia na wolności, lecz zwierzęta wolnożyjące w zgodzie z lokalną ludnością. Lek to kobieta z wielką charyzmą, wielkim sercem... To kobieta która naprawdę zmienia świat. To kobieta która walczy z rządem Tajlandii... mówi głośno o tym, że nie rozumie, jak symbol Tajlandii czyli słoń, kiedyś święte zwierzę, dziś nie jest szanowane, jest traktowane w brutalny sposób i to za przyzwoleniem władzy....bo prawo nie karze ludzi, którzy krzywdzą słonie. (...)

Najgorsze jest to, że w żadnym biurze w Chiang Mai nie ma informacji o ENP, promuje się tylko przejażdżki i pokazy, a co gorsze, niektóre ośrodki słoni podszywają się pod ENP i nazywają się „sierocińcami”, „ochronkami” a w rezultacie trzymają słonie na łańcuchach i trzymają tylko zdrowe zwierzęta i na nich zarabiają pieniądze.

Źródło: artykuł poświęcony tematowi słoni w kontekście zrównoważonej turystyki w Tajlandii:

<http://www.globtroter.pl/artykuly/2319,tajlandia,myanmar,kambodza,slonie,w,tajlandii,myanmar,kambodzy,,,krwawa,tresura.html>

KARTA PRACY Nr 3

Turystyka etyczna – synonimy:

- **Turystyka ekologiczna** – forma ruchu turystycznego, minimalizująca negatywny wpływ turystyki na stan środowiska przyrodniczego (miejsca recepcji turystycznej) bez względu na motywy podjęcia podróży. Turystyka ekologiczna jest często utożsamiana z ekoturystyką. Jest to oparte na założeniu, że turysta, dla którego przyroda stanowi główny walor turystyczny, będzie chronił jej zasoby.
- **Zrównoważona turystyka** – turystyka, która prowadzi do zarządzania wszystkimi zasobami w taki sposób, aby potrzeby ekonomiczne, społeczne i estetyczne były spełnione przy jednoczesnym zachowaniu integralności kulturowej, różnorodności biologicznej, systemów podtrzymywania życia oraz nie zaburzając kluczowych procesów ekologicznych. (Według WTO)

Światowa Organizacja Turystyki Narodów Zjednoczonych (*ang. United Nations World Tourism Organization – UNWTO*) – organizacja wyspecjalizowana ONZ, zajmująca się kwestiami związanymi z turystyką. UNWTO odgrywa ważną rolę w promowaniu rozwoju odpowiedzialnej, zrównoważonej i uniwersalnie dostępnej turystyki, poświęcając szczególną uwagę interesom krajów rozwijających się.

(Definicje z Wikipedii)

Zasady etycznej turystyki określa Globalny Kodeks Etyki w Turystyce UNWTO.

Główne hasła z Globalnego Kodeksu Etyki w Turystyce

1. Zrozumienie i krzewienie ogólnoludzkich wartości etycznych w duchu tolerancji i poszanowania dla różnorodnych wierzeń religijnych, postaw moralnych i poglądów filozoficznych.
2. Działalność turystyczna powinna być prowadzona w harmonii ze specyfiką i tradycjami regionów i krajów przyjmujących oraz przy poszanowaniu miejscowych praw, zachowań i zwyczajów.
3. W trakcie podróżowania turyści i osoby odwiedzające nie mogą popełniać czynów uznawanych przez prawo kraju, w którym przebywają, za przestępstwo lub wykroczenie.
4. Turyści i osoby odwiedzające powinni zapoznać się jeszcze przed wyjazdem z podstawowymi informacjami o kraju, który zamierzają odwiedzić.
5. Wykorzystywanie innych ludzi w jakikolwiek sposób, a w szczególności seksualny, w tym zwłaszcza dzieci, stoi w sprzeczności z podstawowymi celami turystyki i jest jej zaprzeczeniem. W związku z powyższym takie działanie powinno być, zgodnie z prawem międzynarodowym, zdecydowanie zwalczane przez wszystkie zainteresowane państwa i bezwzględnie karane w ramach ustawodawstwa zarówno kraju odwiedzanego, jak i kraju sprawcy, nawet jeśli zostało dokonane za granicą.
6. Turystykę przyrodniczą i ekoturystykę uznaje się za formy turystyki nadające jej szczególny walor i wzbogacające jej treść pod warunkiem, że podczas praktykowania tych form turystyki będą respektowane dziedzictwo naturalne i interesy miejscowej ludności oraz że będą odpowiednio uwzględniane możliwości recepcyjne danych obszarów.
7. Ze szczególną troską należy odnosić się do ochrony i konserwacji zabytków, świątyń muzeów, jak również innych miejsc o walorach archeologicznych i historycznych, które powinny być szeroko udostępniane turystom. Należy umożliwiać i popierać dostęp do dóbr kultury i zabytków znajdujących się w rękach prywatnych z poszanowaniem praw właścicieli, jak również do miejsc kultu religijnego, o ile nie spowoduje to naruszenia wymogów kultu.
8. Społeczności lokalne winny być zaangażowane w działalność turystyczną i mieć swój odpowiedni udział w wynikających z niej korzyściach gospodarczych, społecznych i kulturalnych, a szczególnie z tworzenia miejsc pracy związanych bezpośrednio lub pośrednio z tą działalnością.

KARTA PRACY Nr 5

Dylematy etyczne (wszystkie poniższe zdjęcia udostępniane są w internecie na zasadzie wolnych licencji, do darmowego użytku lub udostępniania)

GRUPA A

Wyspa Tioman, Malezja, morski rezerwat przyrody

źródło: https://c1.staticflickr.com/9/8718/17226806350_7ce5db340f_b.jpg

Hasła: **rafa, śmieci, biodegradowalne, nurkowanie, muzułmanie, bikini, obyczaje**

Opis dla nauczyciela: Wyspa Tioman, Malezja, to jeden z najpiękniejszych rezerwatów przyrody na Morzu Południowochińskim z imponującą rafą koralową. Wyspa jest mała i ma ograniczoną ilość miejsc dla turystów, jednak jest bardzo popularna, zwłaszcza w sezonie. Turyści nieświadomie lub cynicznie niszczą rafę, stąpając po niej płetwami, ułamując jej kawałki. Wśród miejscowych nie ma dużej świadomości ekologicznej i wokół leży dużo śmieci, również tych, które nie są biodegradowalne. Kolejnym problemem jest to, że na Tioman mieszkają w większości muzułmanie (islam to główna religia w Malezji). Obyczaj każe, żeby kobiety zakrywały głowy, nogi i ramiona. Tymczasem wielu turystów i turystek spaceruje po miasteczkach w samym bikini, co gorszy mieszkańców. Na szczęście Malezyjczycy to bardzo ciepły i tolerancyjny naród i nie robią z tego problemu. Lubią mieć turystów i chętnie z nimi rozmawiają i uczą się od nich angielskiego.

Północna Tajlandia, okolice Chiang Rai, wioska plemienia Karen

źródło:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f4/Chiang_Mai_Long_Necked_Karen_P1110509.JPG

Hasła: **skansen, wioska, szale na sprzedaż, kobiety, obręcze, fotografie, zażenowanie**

Opis dla nauczyciela: Plemię Karen (Plemię długich szyj) pochodzi z Mjanmy (Birmy), skąd część wyemigrowała do Tajlandii. Tak naprawdę to w czasie powstania przeciw władzy, zbiegli Karenowie zostali zatrzymani w obozach uchodźców na granicy z Tajlandią. Znamienne jest to, że w tzw. wioskach Karen nie ma mężczyzn. Są tylko kobiety i dziewczynki siedzące przy maszynach tkackich i sprzedające szale. Pozostają przez cały dzień w tym skansenie, skąd wieczorem idą do swojej prawdziwej wioski. Pozowanie do zdjęć w długich obręczach na szyjach (pozostałość ich tradycji, nieobecna u wszystkich Karenów) – turyści uwielbiają robić sobie z nimi selfie – oraz sprzedawanie szali (być może wykonanych w Chinach, a nie ich rękodzieło) to sposób na zarabianie pieniędzy. Na twarzach turystów zwiedzających wioskę miesza się zachwyt z zażenowaniem.

Miasto Galle, południowa Sri Lanka, świątynia buddyjska

źródło:

<http://petapixel.com/2012/08/23/french-tourists-given-jail-terms-in-sri-lanka-for-kissing-buddha-photos/>

Hasła: **posąg Buddy, przedmioty religijne, tabu, więzienie, szacunek**

Opis dla nauczyciela: W 2012 r. sąd Sri Lanki skazał troje francuskich turystów (dwie kobiety i mężczyzna) za obrazę uczuć religijnych na wyrok 6 miesięcy więzienia w zawieszeniu. Turyści robili sobie zdjęcia z posągami Buddy udając, że całują jeden z nich. Dopuszczanie się takich aktów wobec wszelkich przedmiotów religijnych to złamanie tabu w tym kraju. Wcześniej skazano podobnymi wyrokami muzułmanów, którzy rozpowszechniali literaturę obrażającą Buddyzm, a także handlarza sprzedającego breloczki z wyobrażeniem Buddy. Odmówiono też wizy gwiazdzie R&B, na której wideoklipie rozebrane kobiety tańczyły przed posągami Buddy.

Źródło: <http://www.bbc.com/news/world-asia-19325357>

Zimbabwe, amerykański dentysta na safari

źródło: <https://www.flickr.com/photos/vjosullivan/19929143950>

Hasła: **symbol kraju, lew Cecil, myśliwy, safari, oburzenie na świecie**

Opis dla nauczyciela: „Prawdopodobnie najbardziej znany afrykański lew, Cecil z Parku Narodowego Hwange w Zimbabwe, został zastrzelony przez myśliwych na zlecenie amerykańskiego dentysty. 13-letnie zwierzę było symbolem parku i Zimbabwe. Według gazety 55-letni James Palmer z wynajętym profesjonalnym myśliwym Theo Bronkhorstem przywiązali jakieś martwe zwierzę do swego pojazdu jako przynętę dla lwa. Kiedy samiec się zbliżył postrzelili go z kuszy. Okaleczonego lwa wytropili 40 godzin później i zabili z broni palnej. Następnie ściągnęli skórę ze zwierzęcia i odcięli jego głowę, zabierając ją jako trofeum. W mediach ukazało się również zdjęcie obu myśliwych, jak uśmiechnięci pozują do fotografii siedząc za wielką głową Cecila. Śmierć znanego lwa będącego chlubą parki Hwange oraz symbolem Zimbabwe wywołała powszechne oburzenie nie tylko w kraju, ale i na świecie.”

Źródło:

http://www.wiadomosci24.pl/artukul/slynnny_lew_cecil_z_zimbabwe_zostal_zastrzelony_na_zlecenie_amerykanskiego_dentysty_334571.html

Scenariusze z zakresu edukacji globalnej na lekcje wychowawcze dla szkół ponadgimnazjalnych w projekcie “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” są dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Dorota Kondrat oraz Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej INEK.

Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

Publikacja do projektu “Ogarnij świat - edukacja globalna kluczem do współczesności” Fundacji Instytut Edukacji Kreatywnej INEK w 2016 r.

“Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2016 r.”

Autorka: Dorota Kondrat

